

КРИПТОГРАФИЈА

- ЈЕДНАНАЕСТИ ДЕО -

ДОЦ. ДР ДРАГАН ЂОКИЋ

Математички факултет, Универзитет у Београду

`dragan.djokic@matf.bg.ac.rs`

17. мај 2024.

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена
- ▶ Зато се у криптосистем обично укључује и хеш алгоритам
  - ▶ Алиса примењује хеш алгоритам на поруку пре криптовања, Бобан примењује хеш алгоритам на дешифровану поруку и упоређује добијену вредност са Алисиним резултатом

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена
- ▶ Зато се у криптосистем обично укључује и хеш алгоритам
  - ▶ Алиса примењује хеш алгоритам на поруку пре криптовања, Бобан примењује хеш алгоритам на дешифровану поруку и упоређује добијену вредност са Алисиним резултатом
  - ▶ Цица мења шифрат али не може декриптује тај промењени шифрат. Зато не зна како треба да промени Алисину вредност хеш алгоритма

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна

▶ Хеш функција h има следеће особине

▶ h је једносмерна

▶ h је отпорна на колизију

▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.

$$h(x) = h(y)$$

▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.

$$h(x) = h(y)$$

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције

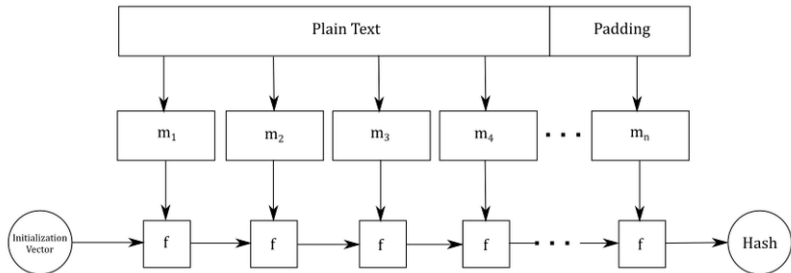
- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције
- ▶ хеш функција $h(x, y)$ на улазу има два аргумента фиксиране дужине k и m , при чему је и излаз дужине m

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине t

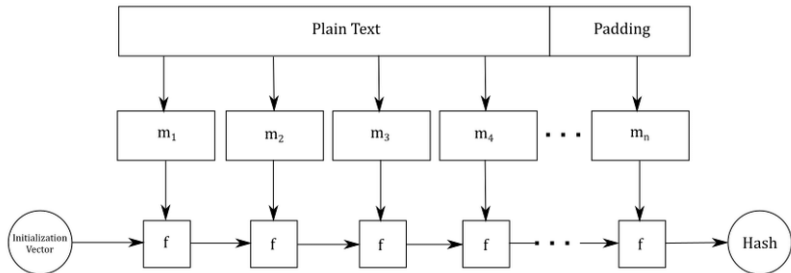
- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$,
 $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$, $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$, $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ MAC (message authentication code) је хеш алгоритам који уместо подразумеване иницијалне вредности користи тајни кључ

- ▶ Пример: Алиса и Бобан размене два кључа k_1 и k_2 Дифи-Хелмановим протоколом, затим Алиса сваки од блокова $M_1, M_2, \dots, M_n$ шифрује AES-ом са кључем k_1 и шаље Бобану те шифрате и вредност MAC алгоритма примењеног на $M_1, M_2, \dots, M_n$ са кључем k_2

- ▶ Пример: Алиса и Бобан размене два кључа k_1 и k_2 Дифи-Хелмановим протоколом, затим Алиса сваки од блокова $M_1, M_2, \dots, M_n$ шифрује AES-ом са кључем k_1 и шаље Бобану те шифрате и вредност MAC алгоритма примењеног на $M_1, M_2, \dots, M_n$ са кључем k_2
- ▶ За хеш функцију се може користити $h(x, y) = AES_x(y)$

- ▶ Пример: Алиса и Бобан размене два кључа k_1 и k_2 Дифи-Хелмановим протоколом, затим Алиса сваки од блокова $M_1, M_2, \dots, M_n$ шифрује AES-ом са кључем k_1 и шаље Бобану те шифрате и вредност MAC алгоритма примењеног на $M_1, M_2, \dots, M_n$ са кључем k_2
- ▶ За хеш функцију се може користити $h(x, y) = AES_x(y)$
- ▶ Видети: Живковић, Глава 19.1: MD5 алгоритам

- ▶ Пример: Алиса и Бобан размене два кључа k_1 и k_2 Дифи-Хелмановим протоколом, затим Алиса сваки од блокова $M_1, M_2, \dots, M_n$ шифрује AES-ом са кључем k_1 и шаље Бобану те шифрате и вредност MAC алгоритма примењеног на $M_1, M_2, \dots, M_n$ са кључем k_2
- ▶ За хеш функцију се може користити $h(x, y) = AES_x(y)$
- ▶ Видети: Живковић, Глава 19.1: MD5 алгоритам
- ▶ Генерално, сви хеш алгоритми користе понављање и комбиновање пуно једноставних корака (као AES)

- ▶ Пример: Алиса и Бобан размене два кључа k_1 и k_2 Дифи-Хелмановим протоколом, затим Алиса сваки од блокова $M_1, M_2, \dots, M_n$ шифрује AES-ом са кључем k_1 и шаље Бобану те шифрате и вредност MAC алгоритма примењеног на $M_1, M_2, \dots, M_n$ са кључем k_2
- ▶ За хеш функцију се може користити $h(x, y) = AES_x(y)$
- ▶ Видети: Живковић, Глава 19.1: MD5 алгоритам
- ▶ Генерално, сви хеш алгоритми користе понављање и комбиновање пуно једноставних корака (као AES)
- ▶ Улаз хеш алгоритма је порука променљиве дужине, излаз има фиксирану дужину која је обично много мања од улаза

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца,

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем
  - ▶ сертификат - повезује јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем
  - ▶ сертификат - повезује јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“
- ▶ Имали смо пример дигиталног потписа (код RSA):
  - ▶ f_A = Алисина функција криптовања
  - ▶ x = вредност коју она треба да потпише (x је изабрао Бобан или је добијено на основу поруке)
  - ▶ Алиса рачуна и објављује $f_A^{-1}(x)$. Свако може да провери Алисин потпис јер је f_A јавно, али нико не може да направи њен потпис јер је f_A^{-1} тајно

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним
- ▶ Ако потпис не зависи од поруке: Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним
- ▶ Ако потпис не зависи од поруке: Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
- ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним
- ▶ Ако потпис не зависи од поруке: Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
- ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба везати за поруку M .

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним
- ▶ Ако потпис не зависи од поруке: Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
- ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба узети за поруку M .
  - ▶ Избор $x = M$ је добро, али споро решење (порука би се слала асиметричним криптосистемом)

- ▶ Проблем: Обично се кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним
- ▶ Ако потпис не зависи од поруке: Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
- ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба узети за поруку M .
  - ▶ Избор $x = M$ је добро, али споро решење (порука би се слала асиметричним криптосистемом)
  - ▶ Зато се користи $x = H(M)$, где је H хеш алгоритам

Све заједно:

Бобан може да направи кључ K за AES , Алиси пошаље

1. шифрат $X = K^{e_A} \bmod n_A$,
2. Шифрат $C = AES_K(M)$ поруке M , и
3. потпис $H^{d_B} \bmod n_B$, где је $H = hash(M)$.

Алиса дешифрује својим тајним кључем X и тако добија кључ K за AES . Затим кључем K дешифрује C , добија поруку M , па израчунава хеш вредност $H = hash(M)$. На крају проверава потпис S , тако што га шифрује Бобановим јавним кључем и провери да ли се резултат слаже са H . У случају да се слаже, закључује да је поруку потписао Бобан, пошто само он зна свој тајни кључ.

Решење 2. Исто као у претходној варијанти, сем што се уместо S шаље $AES_K(S)$. Тиме се спречава да Цица издвоји из поруке $H = hash(M)$, после чега може да исту поруку са новим потписом пошаље са потписом Дејана.

- ▶ Не може аналогно претходном

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $r = g^k$

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $r = g^k$
  - ▶ Израчуна $x = k^{-1} (H + a_A r) \bmod p - 1$

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $r = g^k$
  - ▶ Израчуна $x = k^{-1} (H + a_A r) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r, x)

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. НЗД($k, p - 1$) = 1 и рачуна $r = g^k$
  - ▶ Израчуна $x = k^{-1} (H + a_A r) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након декриптовања хешира поруку и упореди вредност са H

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. НЗД($k, p - 1$) = 1 и рачуна $r = g^k$
  - ▶ Израчуна $x = k^{-1} (H + a_A r) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након декриптовања хешира поруку и упореди вредност са H
  - ▶ Рачуна $r^x \bmod p$ и $g^H (g^{a_A})^r \bmod p$ и упоређује их
    - ▶ Објашњење $r^x = g^{kx} = g^{H+a_A r}$

- ▶ Не може аналогно претходном
- ▶ Јавно: прост p и g генератор $\mathbb{Z}_p^*$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност H поруке ($H < p$)
  - ▶ Бира случајно k тд. НЗД($k, p - 1$) = 1 и рачуна $r = g^k$
  - ▶ Израчуна $x = k^{-1} (H + a_A r) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након декриптовања хешира поруку и упореди вредност са H
  - ▶ Рачуна $r^x \bmod p$ и $g^H (g^{a_A})^r \bmod p$ и упоређује их
    - ▶ Објашњење $r^x = g^{kx} = g^{H+a_A r}$
- ▶ Постоји и верзија у којој се H изоставља из потписа

Пример 20.1. Нека је хеш вредност поруке $H = 316$. Алиса користир = 677, $g = 2$ и приватни кључ $a_A = 307$. Према томе, њен јавни кључ је $g^{a_A} = 2^{307} \pmod{677} = 498$. Она или шаље Бобану $p, g, g^a \pmod{p}$, тј. 677, 2, 498, или он то проналази на њеном сајту.

Она бира кључ поруке $k = 401$ (што је у реду, јер је $\text{nzd}(k, p - 1) = 1$). Алиса израчунава $r = g^k = 2^{401} \equiv 616 \pmod{p}$, па је $r = 616$. Она решава конгруенцију $kx = H + a_A r \pmod{p - 1}$, односно $401x \equiv 316 + 307 \cdot 616 \pmod{676}$. Дакле, $x \equiv 401^{-1}(316 + 307 \cdot 616)$. Пошто је $401^{-1} \equiv 617 \pmod{676}$, добија се да је $x \equiv 617(316 + 307 \cdot 616) \equiv 56 \pmod{676}$. Алиса шаље $(r, x, H) = (616, 56, 316)$ као потпис хеш вредности и шаље $(616, 56, 316)$. Бобан прима ту тројку и израчунава

- $r^x = 616^{56} \equiv 293 \pmod{677}$
- $g^H = 2^{316} \equiv 424 \pmod{677}$.
- $(g^{a_A})^r = 498^{616} \equiv 625 \pmod{677}$.
- $g^H (g^{a_A})^r = 424 \cdot 625 \equiv 293 \pmod{677}$.

Потпис је тиме верификован, јер је $r^x \equiv g^H (g^{a_A})^r \pmod{p}$.

ЕлГамалов потпис над елиптичким кривама

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$
  - ▶ Израчуна цео број $x = k^{-1}(H + a_A r_1) \bmod p - 1$

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$
  - ▶ Израчуна цео број $x = k^{-1} (H + a_A r_1) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r_1, x)

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$
  - ▶ Израчуна цео број $x = k^{-1}(H + a_A r_1) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r_1, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након дешировања хешира поруку и упореди вредност са H

ЕЛГАМАЛОВ ПОТПИС НАД ЕЛИПТИЧКИМ КРИВАМА

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$
  - ▶ Израчуна цео број $x = k^{-1}(H + a_A r_1) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r_1, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након декриптовања хешира поруку и упореди вредност са H
  - ▶ Одреди тачку $R = (r_1, \dots) \in E(\mathbb{Z}_p)$

- ▶ Јавно: тачка G са елиптичке криве $E(\mathbb{Z}_p)$
- ▶ Алиса потписује поруку (помоћу њеног тајног кључа a_A):
  - ▶ Израчуна хеш вредност поруке $H < p - 1$ (цео број)
  - ▶ Бира случајно k тд. $\text{НЗД}(k, p - 1) = 1$ и рачуна $R = kG = (r_1, r_2)$
  - ▶ Израчуна цео број $x = k^{-1}(H + a_A r_1) \bmod p - 1$
  - ▶ Алисин потпис је (H, r_1, x)
- ▶ Бобан проверава потпис
  - ▶ Након декриптовања хешира поруку и упореди вредност са H
  - ▶ Одреди тачку $R = (r_1, \dots) \in E(\mathbb{Z}_p)$
  - ▶ Рачуна тачке xR и $HG \oplus r_1(a_A G)$ и упоређује их

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p - 1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p - 1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p - 1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)
- ▶ Бобан проверава њен потпис тако што

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)
- ▶ Бобан проверава њен потпис тако што
  - ▶ рачуна $a^y v_A^e \pmod{p}$ и упоређује са x

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p - 1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)
- ▶ Бобан проверава њен потпис тако што
  - ▶ рачуна $a^y v_A^e \pmod{p}$ и упоређује са x
  - ▶ декриптује M , хешира Mx (надовезивање) и упоређује са e

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)
- ▶ Бобан проверава њен потпис тако што
  - ▶ рачуна $a^y v_A^e \pmod{p}$ и упоређује са x
  - ▶ декриптује M , хешира Mx (надовезивање) и упоређује са e
- ▶ Шноров поступак даје исту сигурност као RSA потпис
(проблем дискретног логаритма у $\mathbb{Z}_p$)

ШНОРОВ ПОТПИС

- ▶ p и q прости бројеви тд. $q \ll p$ и $q|p-1$. Стандардно:
 $p \approx 2^{512}$ и $q \approx 2^{140}$
- ▶ број a тд. $a^q \equiv 1 \pmod{p}$. Свима познато p, q, a
- ▶ Сваки учесник n има тајни кључ s_n и јавни кључ
 $v_n = a^{-s_n} \pmod{p}$
- ▶ Алиса потписује поруку M тако што
  - ▶ бира случајно $r < q$ и рачуна $x = a^r \pmod{p}$
  - ▶ надовезује M и x , хешира ту вредност и добија e
  - ▶ рачуна $y = r + s_A e \pmod{q}$
  - ▶ Алисин потпис је (x, e, y)
- ▶ Бобан проверава њен потпис тако што
  - ▶ рачуна $a^y v_A^e \pmod{p}$ и упоређује са x
  - ▶ декриптује M , хешира Mx (надовезивање) и упоређује са e
- ▶ Шноров поступак даје исту сигурност као RSA потпис (проблем дискретног логаритма у $\mathbb{Z}_p$)
- ▶ бржи је од RSA потписа: Алиса може унапред да припреми x , а код провере Бобан рачуна степен $< q$

- ▶ Повезују јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“

- ▶ Повезују јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“
- ▶ Постоје разни нивои сертификата:
  - ▶ највиши ниво - повезује кључ са неким идентификационим документом, оверава се код нотара
  - ▶ слабије - нпр. повезује кључ са електронском поштом

- ▶ Повезују јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“
- ▶ Постоје разни нивои сертификата:
  - ▶ највиши ниво - повезује кључ са неким идентификационим документом, оверава се код нотара
  - ▶ слабије - нпр. повезује кључ са електронском поштом
- ▶ Најпознатији сертификациони центар је фирма Верисајн (Verisign), али постоје и други (неке државе не признају Верисајн)

СЕРТИФИКАТИ

- ▶ Повезују јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“
- ▶ Постоје разни нивои сертификата:
  - ▶ највиши ниво - повезује кључ са неким идентификационим документом, оверава се код нотара
  - ▶ слабије - нпр. повезује кључ са електронском поштом
- ▶ Најпознатији сертификациони центар је фирма Верисајн (Verisign), али постоје и други (неке државе не признају Верисајн)
- ▶ Сертификат може да се опозове нпр. због губитка тајности кључа

Пример сертификата:

Верзија: V3

Серијски број: низ хексадекадних цифара

Издавач: Verisign

Важи од: 7. априла 2013.

Важи до: 6. априла 2014.

Субјекат: bankofamerica.com

Алгоритам потписа: MD5/RSA

Јавни кључ: n_{VA}, e_{VA} (низ хексадекадних цифара)

Хеш: MD5 хеш вредност претходног дела овог сертификата.

Потпис: $hash^{dv} \bmod n_V$.

Потписао Верисајн

Пример сертификата:

Верзија: V3

Серијски број: низ хексадекадних цифара

Издавач: Verisign

Важи од: 7. априла 2013.

Важи до: 6. априла 2014.

Субјекат: bankofamerica.com

Алгоритам потписа: MD5/RSA

Јавни кључ: n_{VA}, e_{VA} (низ хексадекадних цифара)

Хеш: MD5 хеш вредност претходног дела овог сертификата.

Потпис: $hash^{dv} \bmod n_V$.

Потписао Верисајн

- ▶ Пре почетка комуникације Алиса и Бобан размењују сертификате и свако провера сертификат оног другог (проверава хеш вредност и Верисајнов потпис)

Пример:

- ▶ Корисник картице америчке банке покушава да подигне новац на банкомату у Србији

Пример:

- ▶ Корисник картице америчке банке покушава да подигне новац на банкомату у Србији
- ▶ Српска банка треба да искомуницира са америчком, комуникација се шифрује AES-ом

Пример:

- ▶ Корисник картице америчке банке покушава да подигне новац на банкомату у Србији
- ▶ Српска банка треба да искомунцира са америчком, комуникација се шифрује AES-ом
- ▶ Српска банка проверава сертификат америчке

Пример:

- ▶ Корисник картице америчке банке покушава да подигне новац на банкомату у Србији
- ▶ Српска банка треба да искомуницира са америчком, комуникација се шифрује AES-ом
- ▶ Српска банка проверава сертификат америчке
- ▶ Српска банка користи RSA са кључем из сертификата америчке да пошаље кључ за AES и њен потпис

Пример:

- ▶ Корисник картице америчке банке покушава да подигне новац на банкомату у Србији
- ▶ Српска банка треба да искомунцира са америчком, комуникација се шифрује AES-ом
- ▶ Српска банка проверава сертификат америчке
- ▶ Српска банка користи RSA са кључем из сертификата америчке да пошаље кључ за AES и њен потпис
- ▶ Банкомат може да исплати готовину након што банке договоре трансакцију

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат
- ▶ Свака филијала банке треба да има свој сертификат
  - ▶ Непрактично је да Верисајн верификује сертификат сваке филијале
  - ▶ Банка има свој сертификациони центар (нижег нивоа) који издаје сертификате филијалама

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат
- ▶ Свака филијала банке треба да има свој сертификат
  - ▶ Непрактично је да Верисајн верификује сертификат сваке филијале
  - ▶ Банка има свој сертификациони центар (нижег нивоа) који издаје сертификате филијалама
- ▶ Слично, свака филијала може да издаје сертификате запосленима

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат
- ▶ Свака филијала банке треба да има свој сертификат
  - ▶ Непрактично је да Верисајн верификује сертификат сваке филијале
  - ▶ Банка има свој сертификациони центар (нижег нивоа) који издаје сертификате филијалама
- ▶ Слично, свака филијала може да издаје сертификате запосленима
- ▶ Корисник проверава сертификат и службеника банке и филијале и банке - сертификациони пут

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат
- ▶ Свака филијала банке треба да има свој сертификат
  - ▶ Непрактично је да Верисајн верификује сертификат сваке филијале
  - ▶ Банка има свој сертификациони центар (нижег нивоа) који издаје сертификате филијалама
- ▶ Слично, свака филијала може да издаје сертификате запосленима
- ▶ Корисник проверава сертификат и службеника банке и филијале и банке - сертификациони пут
- ▶ Тако се долазе до сертификационог стабла, на врху је Верисајн

СЕРТИФИКАЦИОНО СТАБЛО

Пример:

- ▶ Банка има Верисајнов сертификат
- ▶ Свака филијала банке треба да има свој сертификат
  - ▶ Непрактично је да Верисајн верификује сертификат сваке филијале
  - ▶ Банка има свој сертификациони центар (нижег нивоа) који издаје сертификате филијалама
- ▶ Слично, свака филијала може да издаје сертификате запосленима
- ▶ Корисник проверава сертификат и службеника банке и филијале и банке - сертификациони пут
- ▶ Тако се долазе до сертификационог стабла, на врху је Верисајн
- ▶ Сертификациона стабла се користе за пословну примену

- ▶ мења сертификационо стабло (углавном код приватних корисника)

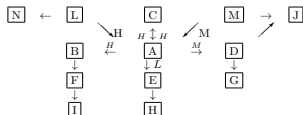
- ▶ мења сертификационо стабло (углавном код приватних корисника)
- ▶ Сваки корисник сам одлучује коме верује
  - ▶ Корисник X прави сертификат $S_X(K_Y)$ у ком потписује (потврђује) јавни кључ K_Y корисника Y

- ▶ мења сертификационо стабло (углавном код приватних корисника)
- ▶ Сваки корисник сам одлучује коме верује
  - ▶ Корисник X прави сертификат $S_X(K_Y)$ у ком потписује (потврђује) јавни кључ K_Y корисника Y
- ▶ Корисник (Алиса) прави прстен јавних кључева, он садржи:
  - ▶ кориснике (тј. њихове кључеве) којима Алиса верује
  - ▶ кориснике у чији потпис Алиса верује
  - ▶ кориснике који верују Алиси

- ▶ мења сертификационо стабло (углавном код приватних корисника)
- ▶ Сваки корисник сам одлучује коме верује
  - ▶ Корисник X прави сертификат $S_X(K_Y)$ у ком потписује (потврђује) јавни кључ K_Y корисника Y
- ▶ Корисник (Алиса) прави прстен јавних кључева, он садржи:
  - ▶ кориснике (тј. њихове кључеве) којима Алиса верује
  - ▶ кориснике у чији потпис Алиса верује
  - ▶ кориснике који верују Алиси
- ▶ Мрежа поверења је саставни део програма PGP за шифровање електронске поште (Pretty good privacy)

име	потписани кључ	ниво поверења у кључ	мера поверења у његове потписе кључева	мера поверења у сертификатима других кључева
Бобан	$S_A(K_B)$	Висок	Висок	
Џица	$S_A(K_C)$	Висок	Висок	
Деа	$S_A(K_D)$	Висок	Средњи	
Ед	$S_A(K_E)$	Висок	Низак	
Џица	$S_C(K_A)$			Висок
Лаза	$S_L(K_A)$			Висок
Марко	$S_M(K_A)$			Средњи

У овом дијаграму $X \rightarrow Y$ значи да је $S_X(K_Y)$ у прстеновима и X и Y . Даље, $X \xrightarrow{H} Y$ значи да је у оба прстена, а X има потпуно поверење у сертификате других јавних кључева који потичу од Y .

Претпоставимо да Алиса жели да пошаље поруку F . A контактира са F , и F шаље свој прстен A . Прстен учесника F садржи $S_B(K_F)$. Пошто A верује сертификатима других кључева који потичу од B , сада A има поверење у јавни кључ учесника F .

Алиса жели да пошаље поруку G . Прстен учесника G садржи $S_D(K_G)$. Међутим, Алиса има средње поверење у D -ове сертификате других кључева. Због тога Алиса нема поверења у G -ов јавни кључ. Слично, A нема поверење у H -ов јавни кључ.

Алиса жели да пошаље поруку J . Прстен учесника J садржи $S_D(K_J)$ и $S_M(K_J)$. Алиса има средње поверење у D -ове и M -ове сертификате других кључева, а две средње оцене имају за последицу да Алиса нема поверења у J -ов јавни кључ.

Алиса жели да пошаље поруку I . Прстен учесника I садржи $S_F(K_I)$. Алиса има поверења у јавни кључ особе F , али нема основа да верује F -овом сертификату I , па A нема поверења у јавни кључ I .

Алиса жели да пошаље поруку N . Прстен учесника N садржи $S_L(K_N)$. Алиса има поверења у L -ове сертификате, па има поверење у јавни кључ особе N .

Ако Алиса шаље поруку F , PGP ће то дозволити. Ако Алиса шаље поруку I , PGP ће избацили поруку да она нема основа за поверење у јавни кључ особе I .

Рецимо да C жели да пошаље поруку B . B шаље C свој прстен, који садржи $S_A(K_B)$. Сада C има поверење у сертификате које добија од A .